

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **R. G.**, zast. Mgr. Vratislavem Polkou, advokátem se sídlem Vinohradská 1233/22, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 1. 2020, č. j. OAM-518/ZA-ZA12-LE27-2019, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 4. 2020, č. j. 41 Az 2/2020 - 29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] V záhlaví označeným rozhodnutím žalovaný žalobci neudělil mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a zároveň rozhodl tak, že doplňkovou ochranu pro existenci důvodů podle § 15a zákona o azylu nelze udělit.

[2] Žalobu proti napadenému rozhodnutí Krajský soud v Ústí nad Labem shora uvedeným rozsudkem zamítl. Krajský soud neshledal, že by napadené rozhodnutí žalovaného trpělo nepřezkoumatelností; odůvodnění napadeného rozhodnutí naopak považoval za dostatečné a naprosto určité. K námitce, podle níž rozhodnutí nevychází ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci, soud připomenul, že potřebný rozsah zjišťování skutkového stavu věci se v azylovém řízení odvíjí především od tvrzení samotného žadatele o mezinárodní ochranu. Krajský soud vzhledem k okolnostem případu shledal, že hlavním důvodem žádosti o mezinárodní ochranu byla legalizace žalobcova pobytu na území České republiky; ze správního spisu totiž vyplynulo, že žalobce požádal o mezinárodní ochranu po několika letech legálního pobytu na území České republiky v okamžiku, kdy mu byla zrušena platnost povolení k trvalému pobytu a musel by tedy opustit území České republiky. K tomu odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu zabývající se problematikou legalizace pobytu jako důvodu žádosti o udělení mezinárodní ochrany; ve shodě se žalovaným neshledal, že se měl žalobce v případě návratu do země

původu obávat pronásledování. K otázce udělení humanitárního azylu konstatoval, že žalobce na jeho udělení neměl nárok; správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení a jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů. Krajský soud nepovažoval žalobcem tvrzené důvody, týkající se legalizace pobytu a jeho soukromého a rodinného života, za případ hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu. Uvedl, že žalobce se dostal do potíží plynoucích ze ztráty pobytového statusu výhradně vlastní vinou v důsledku jím páchané trestné činnosti. Institut mezinárodní ochrany v žádné ze svých forem přitom nemůže sloužit k tomu, aby nahrazoval pobytové oprávnění. Krajský soud pak souhlasil i s posouzením otázky možnosti udělení doplňkové ochrany. Ve shodě se žalovaným konstatoval, že žalobcova trestná činnost naplnila znaky vážného zločinu ve smyslu § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu; v posuzované věci nadto nešlo pouze o důvodné podezření, ale žalobce byl za tento čin pravomocně odsouzen.

II. Argumenty kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Stěžovatel namítal, že je osobou s českou národností, pocházející z „krajanské“ komunity na Ukrajině a oba jeho rodiče jsou občané České republiky a na zdejším území také žijí. On sám zde žije od roku 2004 a má zde přítelkyni, s níž žijí ve společné domácnosti a vychovávají společně dcery. Jeho družka i jeho dcery jsou občankami České republiky. Stěžovatel je tedy ve velmi obtížné situaci, neboť celá jeho rodina žije na území České republiky a na území Ukrajiny již nikoho nemá a nemá se ani kam vrátit. Stěžovatel upozornil také na bezpečnostní situaci na Ukrajině. Uvedl, že s ohledem na svá odsouzení nemůže aktuálně legalizovat svůj pobyt na území České republiky, neboť nesplňuje podmínku trestní zachovalosti, a proto lze předpokládat, že jeho žádosti (byť rodinného příslušníka občana EU) budou zamítnuty. Dané okolnosti s ohledem na zásah do stěžovatelova rodinného a soukromého života jsou proto tak mimořádné, že zakládají právě případ hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu. Správní orgán přitom v napadeném rozhodnutí tuto otázku dostatečně nevypořádal a ani krajský soud tento nedostatek nezhojil. Stěžovatel poukázal na judikaturu správních soudů, přičemž zdůraznil, že došlo k porušení zásad týkajících se mezí volnosti správního uvážení, neboť z odůvodnění rozhodnutí není patrné, z jakých osobních poměrů žadatele žalovaný vycházel.

[5] Stěžovatel zároveň nesouhlasil s tím, že mu nelze udělit doplňkovou ochranu z důvodu § 15a zákona o azylu. Stěžovatel se skutečně dopustil na území opakovaně trestné činnosti, přičemž v posledním případě šlo již o zločin, za který mu byl uložen trest odnětí svobody. Ačkoliv se podle trestního zákoníku jedná o zvlášť závažný zločin, nelze podle stěžovatele přijmout výklad žalovaného, který toto odsouzení kvalifikoval jako závažný zločin ve smyslu § 15a zákona o azylu. Výklad žalovaného považoval za výklad ve svůj neprospěch, a zároveň výklad, který jde proti smyslu a záměrům zákonodárce. Konstatoval, že je nutné vždy vycházet z individuálního posouzení každého případu, a

pokračování

tedy vždy dovést individuální nebezpečí pachatele pro společnost. Tomu však žalovaný nedostál.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že krajský soud se zabýval všemi námitkami dostatečně, přičemž neshledal nepřezkoumatelnost žalobou napadeného rozhodnutí. Uvedl, že stěžovatel by měl brát v potaz, že na udělení humanitárního azylu nemá subjektivní právo a správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení, přičemž soudní přezkum je v kontextu této skutečnosti značně omezen. Žalovaný pak souhlasil i s dalšími závěry uplatněnými v odůvodnění napadeného rozsudku a kasační stížnost považoval za nedůvodnou.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti kterému je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 102 s. ř. s.).

[8] Vzhledem k tomu, že projednávaná věc je věcí mezinárodní ochrany, v souladu s § 104a s. ř. s. se dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, odmítl by ji jako nepřijatelnou. Pro vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“ vyložil.

[9] Nejvyšší správní soud přesah vlastních zájmů stěžovatele neshledal. Kasační stížnost je nepřijatelná.

[10] Podle § 104a odst. 3 s. ř. s. nemusí být usnesení o nepřijatelnosti odůvodněno. Přesto soud dále stručně uvede, proč věc stěžovatele nesplňuje podmínky přijatelnosti, resp. ani v dalším nepřesahuje jeho zájmy natolik, aby se jí soud podrobně věcně zabýval.

[11] Vzhledem k tomu, že stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., Nejvyšší správní soud se zabýval nejprve tímto důvodem. Bylo by předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by napadené rozhodnutí krajského soudu skutečně nepřezkoumatelné či založené na jiné vadě řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud však nezjistil, že by napadený rozsudek trpěl vadami, které podle jeho setrvalé judikatury zakládají důvod nepřezkoumatelnosti. Na její závěry ohledně posouzení toho, jaké vady naplňují tento kasační důvod, pro stručnost odkazuje (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS; či ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS). Napadený rozsudek nelze považovat za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Z jeho odůvodnění je zřejmé, že soud vystihl podstatu věci a při posouzení věci vycházel z relevantních skutečností.

[12] Z obsahu správního spisu vyplynulo, že stěžovatel pobývá na území České republiky od roku 2004, kdy z Ukrajiny odjela celá jeho rodina za prací. Na Ukrajinu jezdil pravidelně za svou babičkou, vždy asi na 10 dní, přičemž při těchto cestách neměl žádné problémy. Uvedl, že trvalý pobyt mu byl zrušen pravděpodobně z důvodu páčání trestné činnosti, neboť byl odsouzen za loupežné přepadení. Trvalý pobyt mu byl zrušen dne 10. 5. 2019, následně požádal o přechodný pobyt a poté o mezinárodní ochranu, a to poslední den lhůty pro vycestování. O udělení mezinárodní ochrany nestihl požádat dříve, neboť vyřizoval záležitosti týkající se pobytu a také zde má družku a dvě dcery. Uvedl, že v platnosti výjezdního příkazu nevycestoval, neboť nemá kam a celou rodinu má na území České republiky. Uvedl, že s přítelkyní žije asi devět a půl roku, všichni bydlí ve společné domácnosti; dcery vychovává společně s přítelkyní. K dotazu, zda by mohli všichni společně vycestovat na Ukrajinu, aby tam mohl podniknout nezbytné kroky k legalizaci svého pobytu, uvedl, že ne, neboť tam nemá žádné příbuzné a navíc je tam válka.

pokračování

[13] Nejvyšší správní soud předesílá, že kasační argumentace v zásadě kopíruje argumentaci uplatněnou již v žalobě, aniž by ve větší míře reflektovala odůvodnění napadeného rozsudku. Stejně jako v žalobě stěžovatel uplatnil dvě pro věc stěžejní námitky.

[14] V první z nich namítal nedostatečné posouzení možného zásahu do jeho soukromého a rodinného života. Konstatoval, že okolnosti, míra a rozsah těchto dopadů do rodinné a soukromé sféry jsou natolik mimořádné, že zakládají případ hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu. Žalovaný v napadeném rozhodnutí správně poukázal na to, že stávající judikatura Nejvyššího správního soudu dovodila, že rodinné vazby na území České republiky nepředstavují „případ hodný zvláštního zřetele“ z hlediska humanitárního azylu. Tento institut je specifickou formou mezinárodní ochrany, přičemž z ustálené judikatury zdejšího soudu plyne, že humanitární azyl je možné udělit „např. osobám zvláště těžce postiženým nebo nemocným, osobám přicházejícím z oblastí postižených humanitární katastrofou způsobenou lidskými či přírodními faktory.“ (srov. tomu rozsudek ze dne 31. 3. 2010, č. j. 6 Azs 55/2009 - 71). Taková situace však v případě stěžovatele nenastala. Stěžovatel se o možnost pobývat na území České republiky připravil vlastním jednáním, neboť zde páchal úmyslnou trestnou činnost, za niž byl odsouzen; sám si tedy musel být vědom následků svého jednání, které ho mohly odloučit od jeho rodiny, a to již pouhým pobytem ve věznici a následně také odnětím možnosti trvale pobývat na území České republiky. Nejvyšší správní soud pak odkazuje také na obecné závěry plynoucí z ustálené judikatury, podle kterých „institut azylu slouží lidem, kteří jsou v zemi původu pronásledováni ze zákonem stanovených důvodů (§ 12 zákona o azylu) a obecně není prostředkem pro řešení jakýchkoli problémů (ekonomických, osobních, rodinných) v zemi původu. Udělení azylu lze aplikovat pouze v omezeném počtu případů ve smyslu zákonem stanovených podmínek. Legalizace pobytu se záměrem vyhnout se případným nepříznivým důsledkům nezákonného pobytu na území ČR není v žádném případě důvodem pro mezinárodní ochranu formou azylu“ (srov. k tomu např. usnesení ze dne 8. 1. 2020, č. j. 2 Azs 329/2018 - 60). Obdobně tomu je také v případě stěžovatele, který se svým jednáním připravil o možnost pobývat na území legálně; azylový zákon však v takovém případě nepřináší řešení, neboť, jak je již shora uvedeno, jedná se o velmi specifický institut, který má sloužit pouze ve velmi omezeném množství případů těm lidem, kteří se obávají návratu do země původu z azylově relevantních důvodů. Nejvyšší správní soud proto ve shodě se žalovaným i krajským soudem konstatuje, že stěžovatelova tvrzení, podle nichž má na území České republiky celou rodinu, a to včetně družky a dvou dcer, nejsou způsobilá zpochybnit zákonnost rozsudku krajského soudu; tato tvrzení by mohla být relevantní z pohledu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nikoli však pro úvahu o poskytnutí humanitárního azylu.

[15] Shora uvedeným Nejvyšší správní soud nijak nepopírá závěry ustálené judikatury, která se opakovaně zabývala možným porušením čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.) z pohledu udělování mezinárodní ochrany. Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 - 71, uvedl, že je třeba „rozlišovat důvody, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky ČR bylo samotné vycestování cizince [§ 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu a § 179 zákona [...]] o pobytu cizinců

[...], od důvodů, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky bylo až případné vyhoštění tohoto cizince. Samotná nutnost vycestování cizince do země původu při neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany a za situace, kdy cizinci nesvědčí žádný jiný důvod k zákonnému pobytu na území ČR, totiž tomuto cizinci neznemožňuje, aby si po návratu do země původu nepožádal o některou z možných forem povolení k pobytu na území ČR dle zákona o pobytu cizinců.“ Jak dále Nejvyšší správní soud uvedl, „obvykle právě jen dlouhodobý zákaz pobytu na území ČR může v některých případech dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života, který si cizinec za dobu svého pobytu na území ČR vytvořil. [...] Při posuzování důvodů znemožňujících vycestování cizince by byl výjimkou z výše uvedených závěrů pouze případ, kdy by si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR.“ Tato judikatura však reagovala na nutnost posuzování možného zásahu do rodinného a soukromého života z hlediska udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, a nikoli z hlediska udělení humanitárního azylu. Aplikace posledně citovaného ustanovení je však vyloučena za splnění podmínek § 15a zákona o azylu; právě toto ustanovení bylo v případě stěžovatele žalovaným použito. Žalovaný posoudil aplikovatelnost tohoto ustanovení na nyní projednávanou věc na str. 7 a 8 napadeného rozhodnutí, a to s přihlédnutím ke stěžovatelem spáchaným trestným činům. Správně pak poukázal na to, že vymezení „vážného zločinu“ ve smyslu citovaného ustanovení není založeno pouze na definici obsažené v trestním zákoníku, ale je nutné jej vykládat v kontextu kvalifikační směrnice i Ženevské úmluvy. Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 18. 7. 2018, č. j. 6 Azs 108/2018 - 28, připomněl, že „[a]čkoli může být kvalifikace činu z hlediska terminologie trestního práva jedním z kritérií, ke kterým je žalovaný povinen přihlédnout (jakkoli kritériem výchozím), z hlediska požadavku souladnosti rozhodnutí o mezinárodní ochraně s kvalifikační směrnicí nemůže být jediným. V kontextu případu stěžovatele budou dalšími okolnostmi, které je třeba vzít v úvahu, povaha a závažnost činu spáchaného stěžovatelem a v souvislosti s ní výše uloženého trestu, míra účasti stěžovatele na trestné činnosti, skutečnost, že nedošlo k dokonání trestného činu (včetně příčiny, proč se tak nestalo) či skutečnost, že stěžovatel již trest odnětí svobody vykonal.“

[16] Žalovaný tedy přihlédl k tomu, že stěžovatel byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Chomutově ze dne 19. 10. 2016, č. j. 25 Tm 2/2016 - 629, k trestu odnětí svobody na 5 let pro spáchání zvlášť závažného zločinu loupeže. Z citovaného rozsudku i následného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem pak vyplynulo, že stěžovatel se dopustil uvedeného zločinu s rozmyslem a po předchozím uvážení, přičemž okresní soud označil způsob provedení tohoto zločinu za „zákeřný“, neboť stěžovatel poškozeného vylákal na místo napadení prostřednictvím třetí osoby. Žalovaný přihlédl také k tomu, že stěžovatel použil vůči poškozenému značně intenzivní fyzické násilí. Trestní soudy vyhodnotily společenskou škodlivost jednání stěžovatele jako velmi vysokou a považovaly jej za obecného recidivistu, který se dopouští trestné činnosti opakovaně. Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem konstatuje, že žalovaný v tomto ohledu vyhověl požadavkům formulovaným Nejvyšším správním soudem; úvahu obsaženou v napadeném rozhodnutí považuje za dostatečnou. S přihlédnutím ke shora uvedenému proto nebyl dán prostor pro úvahu o udělení doplňkové ochrany pro specifický případ možného zásahu do stěžovatelova rodinného a soukromého života.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, proto ji podle § 104a s. ř. s. shledal nepřijatelnou a odmítl ji.

[18] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2020

JUDr. Radan Malík
předseda senátu